

Állatvédő arany-ábéczé.

Jó gyermekek számára

Irta: SZINI PÉTER, állami tanító.

A.

Az állatok, — mint mindenek,
Teremtési az Istennek;
A porszemnyi bogárkára
Örködik az ő jósága.
Vigyázz hát, hogy meg ne bántsad:
Sérted vele jó atyádat.

Á.

Ágról-ágra száll a madár,
Lombok között csevegve jár.
Sok-kártevő hernyót elfog,
Mik pusztítják a zöld lombot.
Kiméljed hát a madarat
És ne bántsad ha fészket rak.
Isten adta a madárkát,
Hogy védje meg a termő fát.
Ha madarak nem lennének.
Kártékony sok hernyók, férgek
Kerteinket úgy el lepnék,
Hogy gyümölcsöt nem szedhetnénk.

B.

Bánj szeliden állatoddal,
Figyelmeztess szép szavakkal.
A szolid szó többet használ,
A botnál és az ostornál.
Ha nem sérted és gondozád,
Az állat is hű lesz hozzád;
Ha ügyelsz állapotjára,
Munkájával meghálálja.

Cz.

Cél nélkül állatot ölni,
Vagy elfogni és gyötörni:
Gyermekek! ez olyan vétek,
Melylyel a jó Istent sérted,
Ki hasznunkra rendelt nekünk
Sok állatot, hogy élhessünk.
Rossz gyermek az s nem bír észszel,
Ki keresett öldökléssel
Gyilkolja az állatot meg
S érdemli a gyilkos nevet.

Cs.

Cserebogár s más rovarok
Okoznának nagy károkat,
Ha állatok nem lennének,
Melyek mohón falják őket.
Ilyen a hasznos denevér.
Ugy is hívják: szárnyas egér;
Elpusztít ez ezereket
S mégis szegényt kiszegezed;
Neked tesz ő oly nagy hasznot
S jótetteért te megbántod.
Ne bánsad őt, mert segítőd
És elpusztít sok kártevőt.

D.

Dolgozik a szegény barom.
Földet szánt fel es terhet von.
Erejével segít neked
Megosztani nagy terhedet,
És mégis a hasznos állat
Oltalmat nem lel tenálad.
Sőt akad sok gonosz ember,
Ki erején fölül terhel
S az állatot, ha nem bírja,
Ütlegeti, rutul szidja.
Pedig mily nagy Isten áldás,
Hogy ökörrrel bír a munkás;
Azután meg a jó tehén,
Az is mily nagy jótétemény,
Mégis rosszul bánnak vele:
Alig kerül eledele.
Ne légy te ily rossz, gyermekem,
Állatodra gondod legyen;
Ha kiméled, jól táplálad,
Hű lesz hozzád s hasznát látod.

E.

El ne feledd e mondásom:
Tartsd állatod jó szálláson!
Tiszta legyen az istálló,
Az itató kut s a váló;
Mert ha ezt elhanyagolod,
Csak lézengő lesz állatod.

Tisztaságra, jó élésre
Állatnak is van szüksége.
Tiszta helyen ha nem tartod,
Nem hajt hasznot ám állatod

E.

Éltét félti, védi, óvja
Az állatok milliója.
Ne légy hát te, jó gyermekem,
Hozzájok rossz és kegyetlen.
Ne taposd el a kis bogárt,
Hisz gyenge ő s neked nem árt.
Szeretnéd-e te, ha véled
A nagyobbak úgy tennének?
Ugy-e, nagyon fájna neked,
Ha mamádtól elvinnének?
Ugy-e sirnál keseregve,
Szíved, lelked elepedne.
Lásd: az állat is érezi,
Hogyha rosszat teszsz neki,
A madár is sirva kiált,
Ha elveszed tőle fiát.
Óh, ne tégy hát ilyen vétket,
Inkább óvjad szegénykéket!

F.

Figyelj gyermek, a jó szóra:
Légy az állat gondozója!
Oktalanság volna, hidd el,
Bánnod vele kemény szívvél.
Ne higgyed, hogy meg nem érzi
A bántást; bár nem beszéli,
Ha megsérted, mert nyelvével
Nem mondhatja fájdalmát el.
Azért adott Isten neked
Jó gyermekem, okos lelket,
Hogy becsüljed és megvédjed
A gyarlóbbat, a gyengébbet.

G.

Gonosz szívű az oly gyermek,
Ki állaton ejt sérelmet;
Ki a hasznos békát bántja,
Hegyes vasra felszurkálja.
Mert a béka ártatlan, ládd:
Senkit sem bánt; sőt hasznot ad,
Mert elpusztít sok szunyogot
S egyéb káros rovarokat.

Gy.

Gyermekem! jól szivedbe ird:
Koldussá lesz, bár sokkal birt,
Ki kegyetlen az állathoz
S annak bajt, fájdalmat okoz.
Mert Isten azt megbünteti,
Porba sujtja, földre veti;
Ki jószágát üti, veri,
Az áldást nem érdemeli.

H.

Házi-állatod ha vagyon,
Aldás ez terajtd nagyon,

Mert az állat hasznot szerez,
S munkában is megsegít ez.
A szarvasmarha sertés, ló —
Mind, mind nagy haszonra való.
Hasznos a juh, melynek gyapja
Oltönyünk anyagát adja;
Jó állat ám a hasznos tyúk,
Azután meg a tollas lud,
Mely husával és zsirjával,
De kivált meg a tollával
Szolgáltat nagy hasznot nekünk;
Nála nélkül nem lehetünk.
A récze is hasznos madár:
Izes hussal, tollal szolgál.
Kimélni kell hát ezeket,
Mint hasznos teremteket.

I.

Isten az állatot
Hasznunkra teremté,
Nagy jószágát hozzánk
Ezzel kijelenté.
Adj hálát érte
Istennek, gyermekem,
Gyuladjon fel lángra
Az érzés kebledben.
Ha állat nem volna,
Nem élhetne ember:
A szilárdult földet
Mivel szántaná fel?
Hogyan vetné el a
Bőven termő magot,
Hogyha nem lennének
Igavonó barmok.
Tudta a jó Isten,
Mire van szükségünk,
Azért adta hasznos
Állatinkat nekünk,
Hogy gondozzuk őket
S azok segítsenek
Megszerezni nekünk
A mi élelmünket.

J.

Jó ember az, ki ügyel barmára
S nem ereszti azt üres jászlára.
Mert hogyha az állatot jól tartja,
Munkájának csak úgy lesz látatja.
Kész a barom a nebez munkára,
De aztán az ételt is megvárja.
A jó gazda annyit bizonynyal tud,
Hogy szájáról szokott tojni a tyúk!

K.

Kakuk madár ha tavasszal megjelen
Repdesve száll erdőkön és réteken.
Lombok közül kihallatszik a hangja:
A kártékony hernyókat mind felfalja.
Kakuk madár hasznos madár szerfelett,
Becsüljétek s ne bántátok, gyermekek!
Mert a minőt más madár meg nem enne,
Ő vadászat a nagy szőrös férgekre!

L.

Lovad, ha van, tisztán tartsad,
Kefélgessed, vakargassad.
Tisztán tartás a lovaknak
Annyit ér, mint fele-abrak.
Légy jó hozzá; ne ingereld,
Vastag bottal soha ne verd.
Hideg zablát a szájába
Ne tégy, mivel nagyon fáj a!
Munka között pihentessed,
Erőn felül ne terheljed
És ha vehes, hagyd az ólba,
Mert csak ugy lesz szép csikója.
Három évet mig nem haladt,
A hámot rá, kérlek: ne rakd,
Mert elsatnyul szegény tőle
És nem lesz szép ló belőle.
Ki gondot visel lovára,
Használhatja sok munkára
S oly hű lesz a szegény állat,
Bárhova elmegy utánad.
Mig ha gondját nem viseled,
Ellenséget lát csak benned.

Ly.

Lyukban lakik a kis egér,
Megrág mindent, a mit el-ér.
Kártékony kis ügyes állat,
Minden háznál megtalálhasd.
Bizony, hidd el, nagy baj volna,
Ha ez állat nem pusztulna,
De jó lévén pecsenyéje,
A macskának kedves étke.
Lesi is ám órákon át
S ha lyukból kidugja orrát,
Mint a villám, ottan terem,
És elcsipi nagy hirtelen.
A bagoly meg éjjel járva
Nagy ügyesen tör reája.
Mégis szegény baglyot bántják
S felszegezik ha megfogják,
Pedig, — nappal bár nem láthat, —
Higyjétek el: hasznos állat.

M.

Madárkák fészket kiszedni,
Kicsinyeit földhöz verni,
Beh sok rossz gyermek munkálja.
Mivel nem is gondol rája,
Hogy a kedves kis madarak
Ott, a szellős lombok alatt,
Hasznunkra költik, táplálják,
Az ártatlan fiókat.
A fiókák mivel élnek?
Táplálékok hernyók, férgek.
Ha egy madárkát megöltél,
Millió hernyót megmentettél.
Miért bántjátok meg tehát
Az éneklő kis madárkát?

Tudjátok meg, rossz gyermekek,
Hogy azzal ám nagy kárt tesztek,
Ha nem hagytok neki békét
S elrontjátok készült fészket.

N.

Ne légy türelmetlen
Az állattal szemben,
Sőt mindig azt forgasd,
Gyermekeim, eszedben:
Ó oktalan állat,
Tette bár menthető;
Okos lelket neked
Adott a Teremtő.
Ha gyorsan nem végzi
A szükséges dolgot,
Kegyetlenség volna
Érette bántanod,
Teste van neki is,
Végtére elfárad,
Megtöri ereje
A nehéz munkának.

Ny.

Nyári napon mily gyönyörű
A természet pompája! . .
Erdőn, mezőn vidáman zeng
Madársereg danája.
Madársereg azt dicséri,
Ki éltet ad mindennek:
Bölcsességét, nagy jóságát
A teremtő Istennek.
Jó gyermekeim, szeressed hát
A dalos kis madarat,
Örvendj neki, ha kertetek
Lombos fáin fészket rak.
Szívességed, szereteted
Meghálálja ő neked:
Megtisztítja fáitokat
És dalol vig éneket.

O.

Okos ember nem terheli
Erején tul jóságát,
Mert tudja, hogy a hű állat
Gondossággal hasznót ad.
Boldogtalan, ki becüslni
Nem tudja az állatot . . .
Ne légy ilyen! . . Barmaidért
A jó Istent áldhatod!

Ó.

Ólra, csürre, háztetőre
Készít fészket a szép gólya.
Szeretjük is e madarat,
Mert kikelet hirmondója.
Jó gyermekeim, ne is sérted,
Házatokra ha rak fészket;
Mert nem csinál ő semmi kárt
S házatoknak fészke nem árt.

Ö.

Örömmel nézi a mezőt,
A pompásnak ígérkezőt
A jó gazda sok reggelen,
Hol a ringó kalász terem.
Ám azért nem gondol rája.
Hogy harmának nagy munkája
Az áldás ott a földeken;
Sőt rossz szivü és kegyetlen
Állatához, a mely neki
Az eledelt megkeresi.
Gyermekek, te ilyen ne légy!
A rosszaktól példát ne végy!
Szeresd, kiméld az állatot,
Mert nagy hasznát beláthatod!

Ö.

Őrizd a rossz tettől magad,
Jó érzésed meg ne tagadd.
Vigyázz a kis bogárkára
S rossz szivvel ne taposs rája.
Ő is örül életének,
Kegyetlenül mért ölnéd meg?!
A rossz tettet iátja Isten,
Mert tudva ő nála minden.
S ha megsérted teremtését,
Nem kerülöd büntetését.

P.

Patakparton ül a béka,
Csak szemével pillant néha.
Ott lesi a rossz szunyogot,
Örvend hogyha egyet fogott;
De öröme kap keservet,
Mert oda fut egy rossz gyermek
Ügyes kézzel, gonosz fővel,
Ugy megdobja éles kövel,
Hogy a szegény, hasznos béka
Félholtan hull a patakba.
Jaj, he rossz az ilyen gyermek!
Hasznos békát miért verned?
Ha tudnád, hogy mennyit használ,
Ellensége tán nem volnál.
Nem bantanád, mivel gyengébb,
Sőt segítnéd s megmentenéd.

R.

Rossz ember az, — lelkem mondja,
Kinek nincsen kellő gondja
Állatára s ha az beteg,
Orvossal nem nézeti meg,
Hanem inkább kuruzslót hoz,
Jószágának mely bajt okoz.
Okos ember jól tudja már,
Hogy ez mindig nagy kárral jár
És ha beteg a jószága,
Rögtön orvost hív hozzája.
Ki az állat baját érti
S jó orvosszert rendel neki.

S.

Sok gyermeknek szokása még,
— Őrizzen meg tőle az Ég —
Hogyha kimegy a mezőre,
Tör, ront mindent nyakrafőre.
A kis madárt, mely fiára
Ügyel, bottal hajigálja;
Vagy előli a kis méhet,
Mely virágból szed ki mézet.
Vajjon mi lesz ily gyermekből
Idő mulva hogyha felnő?
Kegyetlen, rossz ember, mint most
S lesz a neve állatgyilkos.

Sz.

Szivtelen ám az valóba',
Ki maszlagot dob a tóba,
A melytől a szegény halak
Meggábulva elhullanak;
Vagy más romboló anyagot
Halat fogni a vízbe dob.
Mert ez céztalan öldöklés
És kegyetlen időtöltés.
Apró halak pusztulnak így,
Melynek hasznát nem vehetik.

T.

Telve annak szive
Ádáz gyűlölettel,
A ki egy állatot
Gyötörni nem restel;
Nincs annak jelleme,
Sőt némtelen gonosz,
Ki nála gyengébbnek
Fájdalmakat okoz.
Nem is lesz az ilyen
Soha tisztességes,
Embertársival is
Gonosz dolgot végez.
Mert ki a védtelen
Állatot megbántja,
Sohasem lesz, — hidd el, —
A jónak barátja.

Ty.

Tyuk lábait összekötöni,
S a piacra úgy elvinni
Szokta igen sok asszony még.
Azt sem tudja talán: miért?
Rossz tett biz ez, vajjon néked,
Mint esnék ha megkötnének,
Aztán földrecsüggő fővel
Löknének a szekérbe fel,
Mint sok teszen a borjával,
Vagy eladó disznójával.
Jóraláló gazda látja,
Minő kin ez állatjára
S úgy szállítja a jószágát:
Rosszabbá nem teszi sorsát.

U.

Undorodjál, jó gyermekem,
Az állatkinzástól.
Ne tégy soha ilyen vétket,
Ha látod is másót.
Mondd annak is, ki nem tudná,
Hogy érez az állat
S Istent hívja tanujául
Szenvedt fájdalmának.

Ü.

Ügyes állat a kutya.
És hűséges szerfelett,
Szereti a gazdáját
És a jó kis gyermeket.
Tűzbe, vízbe kész menni
Azért, ki őt szereti.
Add meg hát az élelmét,
Mert bizony megérdemli.

V.

Vizben él a vízi sikló
Egy ártatlan barna kigyó,
Mely pusztítja a legyeket,
Szunyogokat és egyebet
Mégis szegényt, ha meglátják,
Kövel, bottal hajigálják
S meg is ölik, nem gondolva
Az általa tett haszonra.
Ne bántsd te őt, jó gyermekem,
Ha előtted tán megjelen.
Nem bánt ő meg téged, ne félj.
Fogában nincs semmi veszély.

Z.

Zablát tenni ló szájába,
Mikor az az étket rágja,
Kegyetlen tett, beláthatod
Igy kinezni az állatot.

Az sem vall ám szép szokásra,
Ha a lovak rossz gazdája
A korcsmában tart pihenőt
S lovát hagyja kapu előtt —
Esőben, vagy hóban ázni.
Hisz az állat is tud fázni!
És ha gondját nem viselik,
Nem is csoda, ha eldöglik!

Zs.

Zsolnának is hívják
Sok helyen a harkályt,
Megeszik sok férget,
Mely pusztítja a fát.
Oda lapul szépen
A fának törzsére
S keresi a férget
A fa belsejében.
Hasznos madár ám e
Czifra tollu zsolna,
Sok fa elpusztulna,
Hogyha ő nem volna.

Intés.

Gyermekem! ne feledd
Ezen szabályokat:
Szeressed és kíméld
A jó állatokat!
Nekik köszönhetünk
Sokféle ételmet;
Minden öltözetet
És sok segítséget.
Ne feledd, gyermekem,
Hogy a jó Istennek
Védelmében vannak
E földön mindenek.
S ki gyermek korában
Állatokat kinez,
Lesz belőle később
Gonosz embergyilkos!

